Nr. 52. — Rok 6. **Dziś 6 stron** **Cena 15 groszy**

GŁOS POMORSKI

DODATKI TYGODNIOWE: „SPRAWY KOBIECE“, „ŚWIATEK MŁODZIEŻY“.

Redakcja i Administracja Grobiowa 27/29. | **Grudziądz,** piątek, dnia 5-go marca 1926. | Telefon nr. 50, 51 i 66.

Doniosłe przemiany.

NOWY ŁAŃCUCH WOKOŁO IMPERJALIZMU NIEMIECKIEGO.

W Rzymie. — Tajemnicza podróż Benesza. — Polska, Mała Ententa i Włochy. — Francja i Angija?

Grudziądz, 4 marca.

Jesteśmy świadkami niezmiernie aktualnych zamierzeń i poczynań **na szerokiej arenie polityki międzynarodowej.** Nie kończą się one bynajmniej na przygotowaniach do rozstrzygającej walki w Genewie, gdzie decydować się będzie sprawa wejścia Niemiec i Polski do Rady Ligi Narodów, sprawa formalnie zwana kwestją rozszerzenia ram tej instytucji, ale w istocie dotycząca jej **charakteru i przyszłych losów.** W związku z tą sprawą wypływa na powierzchnię inna, która może **wywrzeć większy niż decyzje genewskie wpływ** na fizjonognomię Europy, zapewnić jej tę **nieodzowną równowagę polityczną,** jakiej naprożno spodziewano się po powicznym Traktacie Wersalskim, i bezpłodnej, jak dotąd, Lidze Narodów. Zarysowywa się możliwość stworzenia Nowej, już nie Małej, ale owszem **Wielkiej Ententy,** któraby jako **łańcuch żelazny** opasała **bestję imperjalizmu i militaryzmu niemieckiego,** opasała od północnego wschodu aż do południowego zachodu.

Jak już przed kilku dniami podnieśliśmy na tem miejscu (artykuł: „W Rzymie“) wielka i mądra ta ideja była przedmiotem narady pomiędzy Ninoziczem i Mussolinim. Do porozumienia tych mężów, do zbliżenia Włoch z Jugosławią. przyczyniły się same Niemcy przez swe intrygi w kierunku aneksji Austrji. Berlin to sprawił, że znowu na porządek dzienny wchodzi wielki plan, który **swego czasu** wysunął wybitny monarcha-dyplomata **Edward VII, plan okrążenia i unieszkodliwienia Niemiec.** Na to się obecnie znowu zanosi, bo **porozumienie włosko jugosłowiańskie ma rozszerzyć się dalej i objąć Polskę, Czechy,** a ewentualnie i Rumunję — jako członka Małej Ententy.

*

Tu znowu wypada Wiedniowi powziąć stanowczą decyzję: czy zechce naoślep rzucić się w objęcia rzeszy niemieckiej, trzymać się kurczowo Berlina — jak swego czasu (kiedy z królem Edwardem rozmawiał cesarz Franciszek Józef w Ischlu) — czy powstrzyma się przed uczynieniem nieoględnego kroku. Zapewne chęcią powstrzymania Austrji od tego ryzyka tłomaczy się nagły — a tajemniczy wyjazd Benesza do Wiednia.

Nieoględność Austrji, t. j. decyzja w kierunku zespolenia się z rzeszą niemiecką, byłaby jak ów medal o dwóch zgoła krańcowo różnych stronach. Zwycięstwo prądu wszechniemieckiego w Wiedniu byłoby **bodźcem** do stworzenia się projektowanej Nowej Ententy, tak wielce w interesach danych krajów jak i dla dobra całej Europy pożądanej. Ale — **aneksję Austrji** przez Niemcy **mógłby wyprzedzić** fakt inny, a mianowicie **ponowny i ostateczny jej rozbiór.**

Podobno na ten temat mówił już Mussolini z Londynem.

*

Wracając do kwestji znaczenia **projektowanej Nowej Ententy,** można być pewnym, iż zrealizowanie jej byłoby potężnym hamulcem dla ekspansji niemieckiej. Jednak całkowita pewność nienaruszalności pokoju, całkowita rezygnacja Niemiec z chęci odegrania się — mogłaby nastąpić dopiero po przystąpieniu do tego sojuszu przedewszystkiem Francji, a następnie Anglji.

Gdyby ta ostatnia zerwała ze swemi złudzeniami w kierunku Niemiec i powróciła do tego planu swego wielkiego króla, planu. który został wskrzeszony nie przez Londyn, lecz Rzym — to wówczas nastąpiłyby wielkie, a dodatnie przemiany w dziedzinie polityki międzynarodowej, nastąpiłby **odwrót od bezpłodnych konferencyj do pozytywnej, twórczej pracy.** Byłaby to wielka dla całej Europy zasługa odnowiciela Włoch, Mussoliniego.

S. M.

TRZĘSIENIE ZIEMI W HISZPANJI.

Madryt. (AW.) Dwa miasta hiszpańskie Bajadoz i Jere de los Cavalleros, leżące w pobliżu granicy portugalskiej. zostały nawiedzone przez trzęsienie ziemi. które wyrządziło znaczne szkody.

Wyjazd prem. Skrzyńskiego do Genewy.

Warszawa, 3. 3. (Pat.) Dnia 3 bm. o godz. 21.10 p. prezes Rady Ministrów i min. spraw zagr. Skrzyński wyjechał w towarzystwie sekretarza osobistego p. Kisielnickiego do Paryża i Genewy.

Na dworcu żegnali p. premjera pp. ministrowie Raczkiewicz, Zdziechowski i Osiecki, przedstawiciele dyplomacji, szef kancelarji p. Prezydenta Rzplitej p. Lenc, oraz wyżsi urzędnicy Prezydjum Rady Ministrów i M. S. Z.

Pomruk burzy na Dalekim Wschodzie.

Możliwość wojny japońsko-sowieckiej.

Tokio. (A. W.) Prasa japońska przewiduje możliwość wojny z Sowietami wobec gwałtownej propagandy sowieckiej w Mandżurji i na kolei wschodnio-chińskiej. Rząd japoński i naród muszą utrzymać się w Mandżurji, ponieważ jest to dla Japonji kwestją bytu.

Prasa reakcyjna uważa, że wojna jest nieunikniona, wobec czego należałoby ją rozpocząć jaknajrychlej.

Bitwa o panowanie nad Pekinem.

Pekin, 3. 3. (Pat.) W okolicach Wu-Czang na południe od Tien-Tsinu toczy się bitwa o panowanie nad Pekinem między wojskami gen. Fenga i gen. Li-Czing-Lina, który cofnął się o 10 km.

Bitwa obecnie się tocząca jest gwałtowniejsza, niż wszystkie dotychczasowe walki w okresie długoletniej wojny domowej.

W Pekinie sądzą, **że jeżeli bitwa ta zakończy się pozytywnym wynikiem, to położy ona kres wojnie domowej.**

O wybór Prymasa djecezji poznańskiej.

Warszawa. 4. 3. Tel. wł. Jak się dowiaduje nasz korespondent warszawski z kół miarodajnych, bardzo poważnym kandydatem na stolicę arcybiskupią w Poznaniu jest ksiądz arcybiskup książe Adam Sapieha. Kandytura ta jest poważna, ponieważ jest tendencja ażeby arcybiskup poznański miał równocześnie kapelusz kardynalski.

W obecnym czasie do kapelusza kardynalskiego kandydatem jest książe Adam Sapieha.

Na wypadek wyboru na prymasa djecezji poznańskiej nominacja arcybiskupa krakowskiego przypadłaby na ks. biskupa Przeździeckiego z Podlasia.

Sensacyjna wizyta w Sejmie.

Prowokacja rządu szwedzkiego?

Warszawa, 4. 3. (Tel. wł.) Ogromne zainteresowanie wywołała tutaj ciekawa wizyta jakiegoś dyplomaty czy prowokatora, który zjawił się w Sejmie u prezesa ukraińskiego klubu ks. Ilkowa i przedstawił legitymację dyplomatyczną, wystawioną przez szwedzkie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, wypytując go o stosunki polityczne na terenie Małopolski, Wołynia i Białorusi.

Prowokator prosił przytem ze względu na doniosłość sprawy o zachowanie tajemnicy. Poseł Ilków potraktował sprawę jako prowokację w związku z stanowiskiem Szwecji nieprzychylnem w sprawie wejścia Polski do Rady Ligi Narodów.

Kanclerz Ramek wyjeżdza do Genewy.

Wiedeń. (AW.) Wbrew pierwotnym postanowieniom rządu kanclerz Ramek wyjedzie do Genewy. W rozmowach z przedstawicielami państw zachodnich ma poruszyć sprawę południowego Tyrolu i wskazać na niebezpieczeństwo, jakie zagraża pokojowi europejskiemu, skutkiem groźb i polityki Mussoliniego.

Komisarz van Hamel przybył do Gdańska.

Gdańsk, 3. 3. (Pat.) Dziś o godz. 9 rano przybył tu na parowcu holenderskim wysoki komisarz Ligi Narodów van Hamel. Z ramienia senatu powitał go w porcie tutejszym radca rządowy dr. Ferber. a w imieniu komisarza generalnego Rzplitej Polskiej radca legacyjny Kerniewicz. Obaj złożyli wysokiemu komisarzowi w imieniu senatu gdańskiego i rządu polskiego życzenia owocnej pracy w w. m. Gdańsku.

Kanclerz Luther przeciwko powiększeniu Rady Ligi Narodów.

Hamburg, 3. 3. (Pat.) Kanclerz Luther wygłosił tu mowę polityczną, której głównym tematem była sprawa powiększenia Rady Ligi.

Oczywistem było — mówił kanclerz — że Niemcy wstąpią do Ligi tylko wtedy, gdy otrzymają stałe miejsce w Radzie, co również przyznawały wszystkie rządy zainteresowane. Wszystkie zatem nasze rozważania o znaczeniu naszego wejścia do Ligi miały za podstawę obecną organizację Rady. Z tym stanem rzeczy nie można pogodzić powiększenia Rady w chwili wejścia do niej Niemiec.

Gdy Niemcy otrzymają miejsce w Radzie i przez doświadczenie nabiorą dokładniejszego pojęcia o szczegółach organizacji Ligi, wówczas będą one mogły zająć stanowisko wobec nowych propozycji zmiany składu Rady. Nie możemy przypuszczać, by przez odrzucenie naszego punktu widzenia mocarstwa miały dopuścić do sytuacji grożącej zniszczeniem w ostatniej chwili wyników całej polityki ubiegłego roku.

Zjazd episkopatu polskiego.

Warszawa, 4. 3. (AW.) Na odbywającym się pod przewodnictwem ks. kard. Kakowskiego zjeździe episkopatu polskiego, przybyło 25 dostojników Kościoła rzym.-kat., ormiańskiego i grecko-katolickiego.

Przedmiotem obrad zjazdu jest zastosowanie konkordatu, obsadzenie arcybiskupstw wileńskiego i poznańskiego, jak również problemem prawa małżeńskiego. Obrady dostojników kościoła zakończą się jutro.

Ks. St. Okuniewski biskupem adjunktorem djecezji chełmińskiej.

Warszawa. 4. 3. Tel. wł. Nuncjusz papieski msgr. Lauri wręczył wczoraj ks. Stanisławowi Okuniewskiemu bulę papieską w sprawie jego nominacji na biskupa adjunktora djecezji Chełmińskiej na Pomorzu. Konsekracja nowego biskupa odbędzie się wkrótce.

Przyjęcie umów locarneńskich przez Senat.

Antypolska działalność Deutschtumbundu na G. Śląsku. — Sprawa udzielenie rolników kredytów.

Warszawa, 3. 3. (Pat.) Przed przystąpieniem do porządku dziennego dzisiejszego posiedzenia Senatu pos. Woźnicki (Wyzw.) poruszył sprawę renumeracji, wypłaconych urzędnikom wyższych kategorji w r. 1925. Sen. Woźnicki wniósł rezolucję, wzywającą rząd, by w ciągu 7 dni przedstawił komisji skarbowo-budżetowej ścisłe informacje o wypłaconych w r. 1925 renumeracjach urzędnikom pięciu najwyższych kategorji płac.

Następnie po odczytaniu interpelacji sen. Szczepanika (zjedn. niem.) do ministra sprawiedliwości w sprawie aresztowania obywateli narodowości niemieckiej na G. Śląsku, w której to interpelacji interpelanci domagają się przyśpieszenia śledztwa i wystąpienia przeciwko niektórym organom prasy, wreszcie polecenia odpowiednim władzom wydawania komunikatów, zabrał głos p. min. sprawiedliwości Piechocki, który m. i. powiedział:

Dnia 12 lutego aresztowano 13 osób pod zarzutem zdrady tajemnic wojskowych i udzielenia obcemu państwu wiadomości, które w interesie państwa powinny być zachowane w tajemnicy. Jeden z aresztowanych zmarł w więzieniu wskutek samobójstwa, a przy sekcji jego zwłok obecny był syn zmarłego i zaufany lekarz rodziny. Śledztwo prowadzone jest z szczególnym pośpiechem. Informacje o przyczynach aresztowania były dostateczne. Nie widzę zatem powodu do dalszych zarządzeń.

Dyskusję wywołała następna z kolei sprawa udzielenia kredytów rolnikom na nawozy sztuczne. W sprawie tej zabrał głos p. min. rolnictwa Kiernik, który m. in. oświadczył, że rząd podjął już, nie czekając na inicjatywę ciał ustawodawczych, w granicach możliwości wszelkie kroki dla zaspokojenia postulatów rolnictwa. Wraz z Bankiem Polskim, Bankiem Rolnym i Bankiem Gospodarstwa Krajowego rząd otworzył kredyty dla zaopatrzenia rolnictwa w nawozy sztuczne do wysokości 22 miljony zł. i obniżył procent do projektu ustawy, który z inicjatywy poselskiej znalazł się w Sejmie i sam przygotuje ustawę o środkach naprawy dzisiejszego stanu rolnictwa.

Obie rezolucje komisji uchwalono i z kolei przystąpiono do ustawy o ratyfikacji traktatów locarneńskich.

Po szczegółowym referacie sprawozdawcy sen. Koskowskiego (ZLN.) zabrał głos p. prezes Rady Ministrów Skrzyński, przyczem przedstawił sprawę trakt. locarneńskich, poczem prosi Wysoki Senat o ich zatwierdzenie.

W dyskusji przemawiał sen. Posner (PPS.) oraz sen. Janta-Połczyński (Chrz. Nar.), który przeciwnie zajął wobec ratyfikacji stanowisko negatywne, zarzucając niezabezpieczenie naszych granic zachodnich i osłabienie sojuszu z Francją. Mówca ten wniósł o odrzucenie ustawy ratyfikacyjnej, w razie zaś jej przyjęcia, zaproponował poprawkę.

Po przemówieniu sen. Buzka (Piast) i Woźnickiego (Wyzw.), z których pierwszy stanął w obronie traktatów locarneńskich i polityki ministra spraw zagr., drugi zaś oświadczył się przeciwko tym traktatom, przystąpiono do głosowania. W głosowaniu poprawkę sen. Połczyńskiego oraz wniosek o odrzucenie ustawy odrzucono, całą zaś ustawę ogromną większością głosów uchwalono wraz z rezolucją, przyjętą na wtorkowem posiedzeniu przez Sejm.

Sejm przyjął projekt noweli do ustawy o ochronie lokatorów.

Wniosek o wyrażenie votum nieufności dla wicemarszałka Poniatowskiego.

Warszawa, 3. 3. (Pat.) Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu przystąpiono do sprawozdania komisji wojskowej o wniosku Piasta w sprawie zmiany rozporządzenia wykonawczego do ustawy o powszechnej służbie wojskowej.

Pos. Gruszka (Piast) zaproponował nadto, aby zmiana rozporządzenia wykonawczego dokonana była w takim terminie, by mogła być stosowana wraz z instrukcjami już przy najbliższym poborze.

Po dyskusji, w czasie której przedstawiciel M. S. Wojsk. podpułk. Petrażycki wyraził imieniem rządu zgodę na proponowaną rezolucję, Izba przyjęła rezolucję, zaproponowaną przez komisję wraz z poprawką pos. Gruszki.

Z kolei przystąpiono do trzeciego czytania projektu noweli do ustawy o ochronie lokatorów.

W czasie toczącej się dyskusji przewodniczący wicemarszałek Poniatowski przywołał do porządku kilku posłów za ustawiczne prowadzenie rozmów. W związku z tem pos. Rymer (ZLN.) zgłosił wniosek, wyrażający votum nieufności dla urzędującego wicemarszałka.

Następnie Izba przystąpiła do głosowania nad poprawkami 141 głosami przeciw 119 odrzucono poprawkę domagającą się przywrócenia skreślonego na wczorajszem posiedzeniu postanowienia, aby wzrost stawek komornego wstrzymać na jeden rok w odniesieniu do tych lokatorów, których zarobki miesięczne dosięgają 80 zł. dla samotnych i 120 zł. dla obarczonych rodziną. W wyniku głosowania na lewicy wybuchła wrzawa i bicie w pulpity. Przewodniczący przerwał posiedzenie.

Po przerwie w dalszem głosowaniu odrzucono wszystkie poprawki do noweli z wyjątkiem poprawki, aby ustawa weszła w życie z dniem jej ogłoszenia, a nie jak było uprzednio po upływie 14 dni. Ustawę przyjęto ostatecznie w trzeciem czytaniu.

Wniosek o wyrażenie votum nieufności dla wicemarszałka Poniatowskiego nie mógł być głosowany na tem posiedzeniu, na którem był zgłoszony.

Po odczytaniu interpelacji i wniosków, a m. i. wniosku klubu Chrześc. Nar. w sprawie zmiany ordynacji wyborczej, p. marszałek wyznaczył następne posiedzenie na dzień 16 marca godz. 4 po południu.

Urlop wojewody śląskiego.

Katowice. (AW.) W dniu 2 bm. rozpoczął urlop wojewoda śląski dr. Bilski. Prasa niemiecka uważa to za urlop polityczny, z którego wojewoda już na swe stanowisko nie powróci. Jako ewt. kandydatów lansują w tutejszych sferach dr. Poxtyke, jednego ze starostów na G. Śląsku, pozatem wymienione są nazwiska woj. kieleckiego p. Mannteuffla, jak również woj. pomorskiego dr. Wachowiaka.

Arcybiskup Upsali nie chce się mieszać do polityki.

Odpowiedź na depeszę superintendenta kościoła ewangelickiego w Polsce.

Sztokholm, 3. 3. (Pat.) Arcybiskup Upsali Söderblom po otrzymaniu od pastora Burschego, superintendenta kościoła ewangelickiego w Polsce depeszy, zawierającej gorący apel, by użył on swoich wpływów w celu spowodowania zmiany opinji szwedzkiej na korzyść Polski w kwestji przyznania jej stałego miejsca w Radzie Ligi, odpowiedział, iż nie ma powodów, by jako duchowny miał się mieszać do spraw politycznych.

W danym wypadku chodzi o kwestję stanowiska, jakie zajął rząd szwedzki po gruntownem rozważaniu sprawy i przy poparciu wyjątkowo jednomyślnej opinji publicznej kraju. Nie mniej jednak arcybiskup pragnąłby bardzo zapewnić pastora Burschego, że opinja ta niema nic wspólnego z uczuciami, jakie żywi naród szwedzki dla narodu polskiego, z którym jest oddawna związany dobrymi stosunkami. Sympatje kraju naszego dla Polski są conajmniej tak samo żywe, jak i dla każdego innego kraju.

Arcybiskup jest przekonany, że pastor Bursche, podobnie jak i on wysoko ceni ideę Ligi Narodów, której wszyscy przyjaciele winni dążyć do tego, aby w obecnej krytycznej sytuacji zapobieżono wszystkiemu, co mogłoby zniszczyć autorytet tej instytucji.

Order Orła Białego dla ambasadora de Panafieu.

Warszawa, 3. 3. (PAT.) Dzisiaj o godz. 5 po południu p. prezes Rady Ministrów Skrzyński w towarzystwie dyrektora protokółu p. Brzezińskiego przed swym wyjazdem do Genewy odwiedził chorego ambasadora francuskiego p. dr. Panafieu i wręczył mu order Orła Białego, nadany przez p. Prezydenta Rzplitej w uznaniu niezwykłych zasług, oddanych Polsce w wyjątkowych okolicznościach.

Rosja a konferencja rozbrojeniowa.

W wywiadzie, udzielonym korespondentowi „Manchester Guardian" Cziczerin oświadczył, iż stanowisko rządu sowieckiego względem konferencji rozbrojeniowej zostało określone zupełnie jasno, wykluczając jakiekolwiek nieporozumienia w tej sprawie. Rząd sowiecki wyrażał zawsze gotowość wzięcia udziału we wszelkich naradach w sprawie ogólnego rozbrojenia, a nawet sam występował już kilkakrotnie od czasu konferencji genueńskiej z podobnemi propozycjami.

Sowiety pierwsze dały przykład poważnej redukcji sił zbrojnej. Stan armji sowieckiej, wynoszącej w r. 1921 — 1,6 miljona ludzi, spadł w przeciągu 4 lat do 562 tys. obecnie. Opinja prasy angielskiej jakoby rząd sowiecki zmienił swoje dotychczasowe stanowisko w stosunku do Ligi Narodów jest całkowicie niesłuszna. Rząd sowiecki bowiem jest gotów w każdej chwili wziąć udział we wszelkich poczynaniach Ligi Narodów, zmierzających do ogólnego rozbrojenia.

Przegląd polityczny.

SPRAWY GDAŃSKIE W GENEWIE.

Według doniesienia prasy gdańskiej z Genewy, na marcowej sesji Ligi Narodów omawiane być mają również pewne sprawy Gdańska. W ostatnich dniach nadeszło do Genewy sprawozdanie wysokiego komisarza Ligi Narodów w Gdańsku o stosunkach polsko-gdańskich oraz o gospodarczem położeniu Gdańska. Obydwa te memorjały mają być teraz rozpatrywane w Genewie.

FEDERALIZM NIEMIECKI.

Na zgromadzeniu bawarskiej partji ludowej minister poczt i telegrafów Rzeszy Stingel oraz bawarski premjer Held wygłosili przemówienia na temat federalizmu. Min. Stingl oświadczył, że reprezentuje w gabinecie Luthra myśl federalistyczną i działa w kierunku urzeczywistnienia jej. Konwencja weimarska — zdaniem ministra — nie odpowiada należytemu federalizmu niemieckiego. W tym samym duchu przemawiał następnie premjer Held, wysuwając cały szereg zastrzeżeń przeciwko nadmiernemu wzrostowi centralizmu berlińskiego.

TURCJA A PAKT BAŁKAŃSKI.

„N. Freie Presse" donosi z Angory, że rząd turecki czyni przygotowania do zwołania w Konstantynopolu konferencji w sprawie zawarcia paktu bałkańskiego. Prasa turecka na ogół popiera ten projekt, wskazując na to, że stosunki pomiędzy Turcją a państwami małej ententy są doskonałe, a stosunki z Grecją ostatnio znacznie się poprawiły.

SPRAWA NADUŻYĆ W ARMJI.

Warszawa, 3. 3. (Tel. wł.) Na wczorajszem posiedzeniu podkomisji wojskowej zbadano sprawozdanie szefa lotnictwa gen. Zagórskiego co do zaopatrzenia armji materjałami. Poseł Kościarski postawił wniosek, żeby wezwać ministra wojny Żeligowskiego, którzy by swoim autorytetem poparł oświadczenia generała Zagórskiego. W przeciwnym razie poseł Kościarski jest zdania, że generał Zagórski powinien podać się do dymisji. Sprawa ta jest w związku z sprawą o nadużyciach w armji.

WYBORY DO RADY MIEJSKIEJ W CIECHOCINKU.

Warszawa, 4. 3. (AW.) Wobec zdekompletowania rady miejskiej i magistratu miasta Ciechocinka, wojewoda rozpisał na 18 kwietnia br. wybory do rady miejskiej. Do tego czasu członkowie magistratu mają pełnić w dalszym ciągu swe funkcje dotychczasowe.

AMERYKA POSIADA NAJWIĘKSZĄ FLOTĘ WOJENNĄ.

Zaniepokojenie w Anglji.

Według wiadomości z Waszyngtonu, wszystkie amerykańskie okręty wojenne mają być zaopatrzone w działa dalekonośne, zdolne do zestrzeliwania aeroplanów o sile wyrzutu pocisku na 6 mil w górę. Już 5 wielkich okrętów wojennych otrzymało nowe działa.

Wiadomość ta wywarła w Londynie poważne zaniepokojenie. Przypuszcza się, iż Ameryka obawia się w razie konfliktu zbrojnego powietrznego napadu. W kołach londyńskich twierdzą, że amerykańska flota wojenna jest dziś największą na świecie, a wobec nowych ulepszeń sprawność jej przewyższa floty innych państw. (A. W.)

ECHA FAŁSZERSTW WĘGIERSKICH.

Wiedeń. (AW.) „Abend" podaje z Budapesztu wiadomość, że w śledztwie udowodniono, że syn hr. Bethlena podczas swej podróży do Ameryki jesienią r. 1922 puścił w obieg kilka miljonów fałszywych banknotów francuskich. Były one przewiezione w pakunkach kurjerskich. Podobno znaleziono sprawozdania młodego Bethlena o powodzeniu misji puszczania w obieg fałszywych banknotów.

Paryż. (AW.) Socjaliści nalegają na Brianda, by jeszcze przed rozpoczęciem posiedzenia w Genewie odpowiedział w Izbie Deputowanych na interpelację w sprawie fałszerstw na Węgrzech.

„Petit Parisien" podkreśla, że socjaliści domagać się będą, aby Francja nie brała udziału w obradach Ligi, jeżeli zasiądzie tam również i Bethlen.

„Matin" obstaje z tem, by Liga Narodów wystosowała do Bethlena naganę.

Według in. dzienników Briand miał oświadczyć, że uważa za niemożliwe, aby delegacja francuska głosowała wspólnie z przedstawicielami obecnego rządu węgierskiego.

REPUBLIKA BEZ REPUBLIKANÓW.

Berlin. 3 marca. W kołach politycznych wzbudziło pewną sensację wystąpienie na wczorajszem posiedzeniu komisji budżetowej Reichstagu posła niemiecko-narodowego Dryandra, który zaoponował przeciwko projektowi ustawy, wymagającej od urzędników państwowych lojalności względem ustroju republikańskiego.

Poseł Dryander oświadczył, że liczba monarchistów nie przestaje wzrastać w Niemczech i że wielu członków obecnego gabinetu, a zwłaszcza sam kanclerz Luther żywią przekonania monarchistyczne.

Wystąpienie posła tłómaczą jako próbę sabotażu ze strony nacjonalistów.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Kredyty dla Pomorza.

Dzięki wydatnym staraniom naczelnych władz Banku Komunalno-Kredytowego w Poznaniu w osobach pp. prezesa Ratajskiego, wicepr. prezydenta Włodka i dyr. Adamczewskiego **sprawę uzyskania pożyczki** dla Pomorza uważać można **za fakt dokonany.**

Korzystając z łask. udzielonych nam informacji przez p. prezydenta miasta, możemy podzielić się z naszemi czytelnikami, interesującemi wszystkich danemi, dotyczącemi uzyskania wspomnianej pożyczki.

Pertraktacje i starania celem jej uzyskania przeciągały się dość długo, inicjatorzy jednak uważali za przedwczesne podawać swe wiadomości z łamów prasy do czasu, aż wysiłki ich uwieńczone zostaną ostatecznym i pomyślnym rezultatem.

Wzgląd to zresztą słuszny i zupełnie zrozumiały, jeśli się zważy możliwość niemiłych zawodów, których Pomorze w ostatnich latach dostatecznie zaznało.

Jak wiadomo, rząd posiada w naszej dzielnicy wierzytelności hypoteczne; komisonerem rządu przy zakupie owych hypotek wiejskich i miejskich był Bank Komunalno-Kredytowy w Poznaniu, będący równocześnie Centralą Kas Oszczędności. Otóż na mocy zawartego układu z Bankiem Komunalno-Kredytowym, rząd odroczy spłatę długów na dwa lata, wszystkie zaś z tego źródła uzyskane fundusze idą jako kredyt dla Pomorza.

Domyśleć się trzeba, że silna akcja ze strony niemieckiej przyspieszyć musiała powzięcie odnośnej decyzji.

Pozyskany został akces ministra Zdziechowskiego, dyr. dep. Dangla oraz min. Popławskiego. Bank Komunalno-Kredytowy jako Centrala Kas Oszczędnościowych będzie w danym wypadku instytucją rozdzielczą.

Dotychczas do Kasy Banku **wpłynęły** dwie raty: **700 000 i 300 000 zł.;** w ciągu roku bieżącego ma wpłynąć 1 600 000 zł. Aczkolwiek liczyć się trzeba z tą okolicznością, że duża część należności dozna odroczenia do roku przyszłego, to pozostanie jednak z ostatniej sumy conajmniej przeszło **1 000 000** złotych, wpłaconych do Banku. A zatem, do dnia 1. I. 1927 r. do dyspozycji z tegoż źródła będzie przeszło **2 miljony złotych.**

Pieniądze te otrzymają powiatowe i miejskie Kasy Oszczędnościowe na Pomorzu na przeciąg lat dwóch na 16 procent.

Również te powiaty, które do Banku Komunalno-Kredytowego nie należą, a jest ich na Pomorzu sześć, z kredytu **korzystać będą mogły.**

Oczywiście, że jest to kredyt nie duży i nie może odegrać w naszem życiu gospodarczem wielkiego znaczenia, ale z drugiej strony niejedna ze stron zainteresowanych znajdzie w nim pomoc przez wzgląd na niską na nasze stosunki stopę procentową, a zwłaszcza długoterminowość.

Równolegle do powyżej skreślonej doszła do skutku dzięki staraniom tej samej delegacji, **inna koncepcja kredytowa.** Ponieważ P. K. O. kredytów osobistych nie udziela, a o uzyskaniu kredytów rządowych z przyczyn ogólnie wiadomych mowy być nie może, znaleziono modus vivendi, według którego **P. K. O. udzieli pożyczki dwumiljonowej powiatowym i miejskim Kasom Oszczędności za gwarancją Banku Komunalno-Kredytowego.** Pieniądze te **otrzymają** wszystkie **ciała samorządowe** i będą za nie odpowiedzialne.

Kluczem przy rozdzielaniu tej pożyczki pomiędzy poszczególne samorządy będzie ich stosunek do podatku krajowego, z tem jednak zastrzeżeniem, że **powiaty graniczne (kaszubskie) zostaną specjalnie uwzględnione.**

Pierwszą ratą z tytułu tej pożyczki będzie **1 000 000 złotych.** Pieniądze te zużyte będą na zaspokojenie **kredytu wekslowego** do 9 miesięcy najwyżej. Stopa procentowa wyniesie 17 (12 procent pobiera P. K. O.; do 4 procent Kasy Oszczędności, 1 proc. Bank Komunalno-Kredytowy). Po wystosowaniu odpowidenich wniosków przez Kasy Oszczędności, otrzymują one przypadający im kontyngent do dalszego podziału.

Z zestawienia tego wynika, że na Pomorze **przypadnie z górą 4 000 000 złotych,** z których skorzysta w równej mierze **rolnictwo, kupiectwo i rękodzielnictwo.**

Jak już wyżej zaznaczyliśmy, nie jest to suma znaczna, lecz **umiejętne jej zużytkowanie** poza znaczeniem czysto gospodarczym posiada bezwątpienia duże **znaczenie moralne,** które oddźwięk swój znajdzie wśród tych sfer, które do tej pory znaczenia gospodarczego Pomorza niedoceniały, pozostawiając je własnemu losowi.

Aper.

Ludność Polski wedle zawodów.

Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego ilość osób pracujących w poszczególnych zawodach przedstawia się w tysiącach następująco: w rolnictwie i leśnictwie 17,451; w górnictwie i przemyśle 4,058; w handlu i komunikacji 2,568; a w innych zawodach 3,079. W stosunku procentowym liczby te dają następujący obraz: rolnictwo 64,3 proc., przemysł 14,9 proc., handel i komunikacja 9,5 proc., inne zawody 11,3 proc. Cyfry te stwierdzają niezbicie, że Polska jest krajem wybitnie rolniczym, a lud wiejski osiadły na roli stanowi główną podstawę naszego państwa.

Anglija nie chce ryzykować pieniędzy w handlu z Rosją.

Londyn, 3. 3. (Pat.) Izba gmin prowadziła gorącą dyskusję nad sprawą kredytów rządowych dla handlujących z Rosją. Przy okazji zwiększenia ogólnych sum kredytów wywozowych minister spraw wewn. oświadczył, że rząd nie może ryzykować pieniędzy płatników podatkowych dla kraju, gdzie własność prywatna jest nie uznawana, a długów drogą prawną egzekwować nie można.

Z rokowań handlowych z Niemcami.

Berlin. (AW.) Dnia 3 bm. przybył do Berlina przewodniczący polskiej delegacji do rokowań handlowych oraz do rokowań w sprawie likwidacji majątków niemieckich dr. Prądzyński. Rokowania mają się rozpocząć w najbliższych dniach

*

Kredyty siewne.

W Ministerstwie Rolnictwa odbyła się pod przewodnictwem ministra Kiernika konferencja w sprawie zorganizowania akcji kredytowej dla rolników na zakup nasion.

Sprawy podatkowe.

— **JAK PŁACĄ PODATKI POSZCZEGÓLNE WOJEWÓDZTWA?** Największe wpływy z podatków bezpośrednich, pośrednich i opłat stemplowych wykazało w styczniu r. bież. woj. warszawskiego — 15,1 milj. zł. Z kolei idą wpływy z województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego — 9 milj. zł., poznańskiego — 7,7 milj. zł., łódzkiego — 5,8 milj. zł., krakowskiego — 4,6 milj. zł., lubelskiego — 2,9 milj. zł., białostockiego — 1,4 milj. zł., poleskiego — 1,3 milj. zł., wołyńskiego — 1,2 milj. zł., wileńskiego i nowogródzkiego — 1,2 milj. zł. (ate.)

Rolnictwo.

— **UDZIAŁ POLSKI W MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI ROLNICZEJ.** Na Międzynarodowej Konferencji Rolniczej, która odbędzie się dnia 22 bm. w Paryżu, reprezentować będą Polskę pp. sen. Leon Łubieński i prezes Kazimierz Fudakowski.

— **MIN. ROLNICTWA POPIERA NASZYCH „WILKOW MORSKICH".** Ministerstwo Rolnictwa i D. P. udzieliło 12 rybakom gdyńskim, którzy podczas burzy morskiej w październiku roku ubiegłego ponieśli znaczne straty w statkach rybackich — zapomóg w ogólnej sumie 2 000 zł. Pozatem Min. Rolnictwa i D. P. zezwoliło na sprzedaż drewna na cele budowy i naprawy statków rybackich po cenie 50 procent niższej od taksy.

Sprawy społeczne.

— **ROBOTY INWESTYCYJNE DLA BEZROBOTNYCH.** Min. Spraw Wewnętrznych zamierza wydać zarządzenia, zezwalające na podjęcie robót inwestycyjnych przez związki komunalne, położone wokręgach, objętych bezrobociem. W tym celu mają być uchwalone dodatkowe budżety, których stronę dochodową stanowić będą: pożyczki prywatne, opłaty drogowe w większych, niż normalnie rozmiarach, na budowę dróg, które również będą mogły obciążyć przemysł i handel. Pozatem rozważana jest sprawa kredytu państwowego na te cele.

Z ruchu budowlanego.

— **BUDOWA DOMÓW PRZEZ MAGISTRAT M. GRUDZIĄDZA.** Jak nas informują, zostaną w tym roku wykończone i oddane do użytku 3 domy robotnicze, które staną w okolicy ul. Chełmińskiej oraz dom urzędniczy przy ul. Kolejowej. Domy te 3-piętrowe będą posiadały wszystkie urządzenia nowoczesne o charakterze wielkomiejskim i znajdzie w nich pomieszczenie kilkadziesiąt rodzin. Fundusze na ich budowę wpływają częściowo z Banku Gosp. Krajowego. Od ich regularnego przekazywania zależnem jest punktualne ukończenie robót, przy których zatrudnienie znajdzie stu kilkudziesięciu robotników.

Kronika krajowa.

— **O CENY ARTYKUŁÓW PIERWSZEJ POTRZEBY.** Zebranie Kolonjalistów, członków Towarzystwa Samodzielnych Kupców, odbędzie się dziś (czwartek) o godzinie 4-tej w lokalu Związku. Na porządku dziennym znajduje się sprawa ustalenia cen artykułów pierwszej potrzeby

— **ZNIŻKA KOSZTÓW UTRZYMANIA** w miesiącu lutym w porównaniu ze styczniem, wyniosła w województwie śląskiem 4.83 proc.

—**SYTUACJA NA RYNKU NACZYŃ EMALJOWANYCH.** Ruch na rynku naczyń emaljowanych jest słaby. Poszczególne fabryki obniżają cenę, pragnąc zdobyć gotówkę, co jeszcze bardziej pogarsza słabą sytuację. Eksport przewyższa 2-krotnie zbyt na rynku wewnętrznym, jednakże zamówienia rosyjskie są już na ukończeniu i nasuwa się konieczność szukania nowych rynków eksportowych. Poważne obawy budzą żądania Niemców w sprawie obniżenia cła na wyroby emaljowane niemieckie, co przyczyniłoby się do ruiny szeregu fabryk. Wobec zbliżających się świąt należy oczekiwać ożywienia na rynku.

— **POMORSKA CENTRALA DLA SPRAW OSADNICZYCH „OSADNIK"** otwarta została w Toruniu z dniem 1-go marca 1926 r. Zadaniem jej jest załatwienie wszelkich spraw wszystkich kategorji osadniczych na Pomorzu.

— **NIE MOGLI PRACOWAĆ W ROSJI.** Wobec bezrobocia wywędrował z Łodzi do sowdepji cały szereg majstrów fabrycznych. W Rosji znaleźli oni pracę, ale mimo to wracają oni ponownie do Łodzi i to nawet ci, co dawniej odznaczali się najbardziej skrajnymi przekonaniami. Warunki egzystencji okazały się dla majstrów fatalne, a to z powodu okropnych warunków pracy oraz z powodu nieznośnych stosunków, jakie panują między majstrami a podległymi im robotnikami. Za majstrami, którzy wrócili w tych dniach, ciągnie reszta.

— **ZJAZD PRZEDSTAWICIELI SEJMIKÓW POWIATOWYCH W WARSZAWIE.** W sali Rady Miejskiej w Warszawie rozpoczął się zjazd przedstawicieli sejmików powiatowych. Przemówienie powitalne wygłosił minister spraw wewnętrznych Raczkiewicz. Następnie przemawiali: prezes związku miast, dr. Zawadzki, przedstawiciel Związku pracowników samorządów powiatowych i gminnych Popielewski i prezes rady miejskiej Baliński. Następnie dr. Jaroszyński wygłosił referat „O środkach oszczędności w administracji powiatowych związków komunalnych". Mówca m. in. podkreślił, że należy dotychczasowy system narzucania samorządom z zewnątrz szczegółowych norm oszczędnościowych, zastąpić konsekwentnym systemem środków, opartych o czynniki, tkwiące wewnątrz samorządów, oraz, że bardzo poważną redukcję wydatków na administrację publiczną można osiągnąć przez ścisłe rozgraniczenie zakresu działania urzędów państwowych i samorządowych.

W związku ze zjazdem w sali rady miejskiej, zorganizowano wystawę wykazów, tablic, fotografij i map, charakteryzujących działalność samorządów powiatowych.

W dalszym ciągu obrady toczą się w sekcjach: ogólnej, rolnej i zdrowia publicznego.

ZJAZD PRZEDSTAWICIELI ZDROJOWISK.

W Warszawie odbyło się dnia 28. II. rb. walne zebranie polskiego związku zdrojowisk, uzdrowisk i kąpieli morskich. W zjeździe wzięli udział przedstawicieli zdrojowisk z Buska, Ciechocinka, Czerniewskiej Góry, Truskiennik, Inowrocławia, Jastrzębia-Zdroju, Krynicy, Nałęczowa, Otwocka, Solca, Truskawca i Zakopanego.

Po zagajeniu posiedzenia, uczestnicy zjazdu wysłuchali obszernego referatu p. dyrektora Malinowskiego o znaczeniu i potrzebach gospodarczych polskiego zdrojownictwa. Referent przedstawił wartość, jaką ma zdrojownictwo dla całego naszego życia państwowego i społecznego, podkreślając trudności, z jakimi musi walczyć oraz wskazując sposoby i drogi naprawy. Po zapoznaniu się z działalnością centralnego związku we Lwowie za rok ubiegły oraz z referatem sprawozdawczym oddziału warszawskiego, walne zgromadzenie wyłoniło trzy komisje: gospodarczą (przewodniczący p. prezes Jarosz), statutową (przew. p. dr. Dybiński) i propagandową (przew. dr. Raczyński). Na posiedzeniu popołudniowem walne zgromadzenie uchwaliło na podstawie referatu prezesa pos. Kozłowskiego nowy statut związku, obejmujący przedewszystkiem przeniesienie siedziby związku do Warszawy. Po dokonaniu wyborów nowego zarządu obrady zamknięto.

Kronika zagraniczna.

— **WZROST BEZROBOCIA NA NIEMIECKIM ŚLĄSKU OPOLSKIM.** Na niemieckim Śląsku Opolskim liczba bezrobotnych stale wzrasta. Warsztaty pracy są zamykane. Ostatnio liczba bezrobotnych wynosiła na tym obszarze 126 000 osób.

— **WALKA Z NĘDZĄ MIESZKANIOWĄ NA FORUM MIĘDZYNARODOWEM.** W maju r. bież. ma się zebrać w Zurychu międzynarodowy kongres, poświęcony sprawie walki z nędzą mieszkaniową. W kongresie tym mają wziąć udział delegaci z Niemiec, Danji, Anglji, Francji, Włoch, Austrji, Polski, Rumunji, Szwecji, Szwajcarji, Czechosłowacji, Węgier i Jugosławji.

— **BIEG ROKOWAŃ FRANCUSKO - SOWIECKICH.** Najszersze koła francuskie żywo interesują się biegiem rokowań handlowych francusko - sowieckich.

Pomimo, że przedstawicielstwo sowietów robi wszelkiemi możliwemi drogami, a głównie inspirowanemi enuncjacjami w prasie, aluzje od gotowości daleko idących ustępstw na rzecz Francji, poważniejsze sfery gospodarcze wywierają na koła rządowe nacisk, by twardo stały na straży interesów francuskich i nieszły na niesprecyzowanych, choć wielce po-

nętnych obietnic sowietów. Przeważa zdanie, że rząd ZSSR. w ustępstwach swoich kierować będzie wyłącznie koniecznością zaspokojenia najbardziej niezbędnych i palących potrzeb.

Różne.

— **DONIOSŁY WYNALAZEK.** Szkło elastyczne. Angielskie pismo „The Motor" podało wiadomość o nowym doniosłym wynalazku dwuch znanych uczonych wiedeńskich dr. Fryca Pollaka i dr. Kurta Rippera. Już wielu uczonych starało się wynaleźć jakieś ciało, które posiadałoby wszystkie zalety szkła, a jednocześnie było elastyczne i nie tłukło się. Otóż zdaje się, że wspomnianym uczonym udało się ciało takie stworzyć. Ciało to daje się łatwo barwić a z biegiem czasu przejrzystość jego się nie zmniejsza; można je wykonać w najrozmaitszych grubościach. Sądzi się, że to elastyczne szkło znajdzie zwłaszcza szerokie zastosowanie w przemyśle samochodowym, gdyż możnaby było robić z niego całe części składowe karoserji. W dalszym ciągu możnaby było szkła tego używać w wielu wypadkach na miejcce ebonitu; będąc złym przewodnikiem elektryczności znalazłoby szkło elastyczne również szerokie zastosowanie w elektrtoechnice i radjotelegrafji. „Szkło organiczne", jak zostało ciało to nazwane, posiada w zasadzie następujące własności: jest bezbarwnem, przeźroczyste, lekkie, posiada w dostatecznym stopniu elastyczność, jest dość twarde i nie ulega rozbiciu.

Giełda pieniężna.

WALUTY.

	Tranzakcje	Sprzedaż	Kupno
Dol. St. Zjedn.	7,60	7,62	7,58

DEWIZY:

Dolary Stanów Zjed.	7.61
Floreny holenderskie	304.74
Franki belgijskie	34.52
Franki francuskie	28.53
Franki szwajcarskie	146.53
Funty angielskie	37.01
Korony austrjackie	107.23
Korony czeskie	22,54

Ostatni kurs dolara.

Warszawa, dnia 4. 3 1926 r. Ostatni kurs dolara **7.78 zł.** Tendencja spokojna.

Giełda towarowa.

BYDŁO I MIĘSO.

Praga, 3. 3. Bydło z Polski za 1 kg. żywej wagi w kor. cz. woły 4—7.25, stadniki 4.30—6.50, krowyy 3—6.20, cielęta 4.30—7.10, świnie 8.20—9.50. Za 1 kg. bitej wagi: cielęta 7—9 świnie 11.50—12.75, — bite w Polsce 11.50. woły 8—9.50. Tendencja słaba, ruch średni.

ZIEMIOPŁODY.

Poznań, 3. 3. Urzęd. not. term. za 100 kg fr. stacja załad ładunki wagonowe, dostawa natychmiastowa. Żyto cena tranz 30 ton 20.75, 20 ton 20.70, pszenica 36.50—38.50, jęczmień zwykły 19—20, brow. wybor. cena tranz. 15 ton 23 1/2, 15 ton 22.75, owies 20—21, mąka żytnia 65% 33—34 70% 31.50—32.50, pszenna 65% 57.50—60.50 ospa żytnia 13.50—14.50, pszenna 16—17. ziemniaki fabr. 2.30, słoma żytnia luźna 1.80—2.00, prasowana 2.70—2.90. siano luźne 6.35—7.15, prasowane 8.60—9.40, seradela 20—23, groch polny 29—30, Victoria 38—42, łubin żółty 18—20, niebieski 14.50—16.50, płatki ziemn. 13.50—14.50, koniczyna czerwona 200—290, biała 180—250, żółta 70—80, szwedzka 190—250, wytłoki buracz. susz. 10—11. Usposobienie słabsze.

Warszawa, 3. 3. W dzisiejszych tranzakcjach zbożowych tendencja była słabsza, zaofiarowanie towaru większe. Notowano za 100 kg. fr. st. załad., w nawiasach fr. st. Warszawa następ. ceny tranzakcyjne: żyto pełnej wagi 21—20.75 zł, pszenica 38—37,75 zł, owies 23 zł, jęczmień przemiałowy kaszany 19 zł, browarowy 22 (żądano) zł, seradela 15 zł, peluszka 23 zł, koniczyna czerwona 300—330 zł, łubin niebieski 14—15 zł otręby pszenne 16 (18) zł, żytnie 14 (16) zł, mąka żytnia 50 proc. 38 zł.

Ogniste strzały.

Grudziądz, 4 marca.

(209.) Ugodzeni strzałą czcigodnej p. prof. **Kotwickiej, trzecioklasiści gimnazjum klasycznego** składają na głodne dzieci 8 zł. —

(210.) Niespodzianie ugodzona strzałą ognistą przez p. **Zofię Piotrowską,** odrzucam takową z całym rozmachem w szczodre serce właściciela kina „Apollo" (znanego zaszczytnie sokoła grudziądzkiego) p. **Franciszka Kaubego,** w wierne serce małżeńskie p. **Franciszka Brockiego** (urzędnik magistracki), w czułe serce ogólnie lubianej kasjerki kina „Apollo" p. **Boejkowej,** oraz w serce wezbrane miłością p. **Eryka Zielińskiego** (ul. Lipowa). Na biedne dzieci bezrobotnych składam 2 zł., prosząc wymienionych, ażeby pociski rzucili na swych najbliższych znajomych, oczywiście z większą siłą... złotych. — **Marja Kajówna.**

(211.) Odwzajemniając się szczerą sympatją pani naczelnikowej **Kazimierze Maciejewskiej** — rzucam strzały w kierunku pani **Edmundowej Baranowskiej,** pani **Tebertowej** i pani **Korwin-Piotrowskiej,** moich niestrudzonych koleżanek przy „karmieniu" bezrobotnych, dalej w kierunku pań z sercem czułem bardzo dla biednych, pani **Żyborskiej,** pani **Ruchniewiczowej** i doktorowej **Małowej.** (Raczcie darować, panie, tę śmiałą napaść na kieszeń!) Dla głodnych dzieci załączam 2 zł. — **Dr. Bernecki.**

(212.) Ugodzony strzałą pp. **Płotastów,** odsyłam ją do p. **Czaplickiego** (restauracja przy ul. Chełmińskiej). Na biedne dzieci składam 5 zł. — **Franciszek Jankowski.**

(213.) **VI Grudziądzka Drużyna „Wilcząt",** czujna na odgłos strzał w naszem mieście, składa 2 zł. na śniadanie dla głodnych dzieci szkolnych i z całą siłą rzuca strzałę w kieszeń drużynowego druha **Jana Ładosia, ks.** kapelana **Jaranowskiego., dr. Chełmickiego,** lekarza harcerskiego i komendanta hufca porucznika **Smoleńsiego.**

Jubileusz światowy świętego Polaka i zjazd katolicki w Warszawie.

Przygotowania do uroczystości ku czci św. Stanisława Kostki.

Równocześnie z ogłoszeniem jubileuszu dla całego świata, powstały w Rzymie dwa komitety, których zadaniem jest szczególniejsze skierowanie owoców tego jubileuszu dla dobra katolickiej młodzieży. Przypada na ten rok 200-tna rocznica kanonizacji dwu świętych młodzieńców — św. Alojzego Gonzagi i Polaka św. Stanisława Kostki.

W całym świecie katolickim rocznica ta będzie czczona szeregiem uroczystości i prac religijnych.

Protektorat nad uroczystościami św. Stanisława w Polsce, złożono w ręce J. E. ks. kardynała Kakowskiego. Jego Eminencja ks. kardynał Kakowski polecił Towarzystwu im. Piotra Skargi, zaprosić do swego lokalu wszystkie katolickie Związki Warszawy w tym celu, by Związki te wyłoniły ze siebie Naczelny Komitet, mający zorganizować jubileuszowy obchód rocznicy św. Stanisława Kostki.

Miedzy szczegółami obchodu na pierwszy plan wybija się Zjazd Katolicki w Warszawie. Zjazd ten będzie nosił szczególne znamię kursu społecznego na temat: „Odrodzenie katolickiej rodziny".

Kwestja katolickiego wychowania młodzieży grać będzie rolę dominująca.

Nowy kalendarz.

Projekt astronoma Swante Arrheniusa. — Czy Liga Narodów zmieni czy zmieni dotychczasowy kalendarz.

Liga Narodów, będąca jak wiadomo pod silnym wpływem przeważających w niej masonów chce zmienić nasz kalendarz z dużem pokrzywdzeniem uczuć katolickich przez zmianę w nim dat wielkich świąt. Na razie Liga ma wprawdzie większe zmartwienie, ale prace w tym kierunku są prowadzone. Zmiana jednak nie nastąpi w żadnym wypadku przed 1 stycznia 1928, albo 1933 roku. W obydwa te dni bowiem Nowy Rok przypada w niedzielę, a projekt przewiduje, że rok zawsze zaczynać się będzie od niedzieli.

Sławny astronom Swante Arrhenius tak przedstawia układ nowego kalendarza: rok będzie miał 52 tygodnie i jeden dzień, przyczem jeszcze jeden dzień przybywać będzie w każdym roku przestępnym. Każdy kwartał składa się z 13 tygodni, tak że 1 kw., 1 lipca i 1 października przypadną również w niedzielę. Pierwszy miesiąc każdego roku będzie miał 31 dni z pięcioma niedzielami, wszystkie inne po 30 dni z 4 niedzielami, tak że każdy miesiąc będzie miał 26 dni roboczych. Rok 1927 albo 1932, poprzedzający reformę będzie odpowiednikiem roku 45 przed narodzeniem Chrystusa, który miał 445 dni. Dzień Bożego narodzenia ma przypaść w przeddzień Nowego Roku.

Zasadą przewodnią ma być zawsze przystosowanie kalendarza ziemskiego do roku słonecznego. Arrhenius radzi, aby Boże Narodzenie, Wielkanoc i Zielone Święta świętować w czasie trzech zwrotnych okresów roku astronomicznego, a więc Wielkanoc w trzy miesiące po Bożem Narodzeniu, w czasie wiosennego zrównania dnia z nocą, a Zielone Święta w czasie letniego stanowska słońca.

Bank Państwa w Moskwie okradziony.

Urzędnicy byli w zmowie z złodziejami.

Moskwa, *2 marca.*

Wielkie poruszenie w sferach sowieckich wywołała wiadomość o wykryciu w magazynach banknotów Banku Państwa Zw. S. S. R. w Moskwie, olbrzymiej kradzieży czerwieńców. Ukradziono 1 800 000 rubli. Kradzieży dopuścili się starszy dozorca drukarni państwowej i zecer, pracujący przy biciu banknotów, bracia Iwanowy. Zdołali oni o świcie pod osłoną świstów fabrycznych syren przepiłować okna i kraty magazynu i wręczyć zrabowane banknoty czekającym na ulicy wspólnikom.

Banknoty skradzione nie miały jednak jeszcze pieczęci wodnej państwowej i numerów serji; naturalnie złodzieje postarali się o wypełnienie tych luk; to ich jednak wydało. Ukazały się fałszywie i podwójnie sygnowane banknoty, co w rezultacie przyniosło aresztowanie pomysłowych złodziei, emitujących na własna rękę pieniądze. Są poszlaki, że afera ta była ukartowana w porozumieniu z wyższymi urzędnikami banku państwa.

Stary Rzym — w nowej szacie.

„Roma aeterna", wieczne miasto Rzym ma być odświeżone i odmłodzone. Włoski dyktator **Mussolini** idąc **śladami cezarów starorzymskiego** imperjum powziął gigantyczny plan stworzenia nowego miasta Rzymu, nowej City w wnętrzu dzisiejszego Rzymu. Ma to być cud architektury o wspaniałych bibliotekach, kawiarniach, imponujących kamienicach i łazienkach, halach do ćwiczeń gimnastycznych, olbrzymich salach do wieców i zebrań itd. Mussolini omawiając ten plan gigantyczny ze swymi inżynierami i architektami stwierdził, że nowa „City" ma urządzenie najwspanialsze starego Rzymu prześcignąć co do przepychu i blasku, zwłaszcza po wykonaniu najnowocześniejszych zdobyczy techniki.

Echa z Działdowa.

List właściciela hotelu „Państwowy Dwór"

Od p. Angusta Knüffela, właściciela hotelu „Państwowy Dwór" w Działdowie, otrzymaliśmy w tych dniach list, wyjaśniający niektóre jego sprawy osobiste. List jednakże jest pisany, zdaje się, w chwili wielkiego zdenerwowania, tak, że zawiera sporo ostrych wyrażeń. Wobec tego podajemy list ten w streszczeniu i przeróbce, opuszczając zbyt drastyczne określenia.

Wielmożny Panie Redaktorze!

„W nr. 43, Pańskiej gazety, ukazał asie notatka z Działdowa, w której nieznany mi autor atakuje mnie jako Niemca. Wiadomo tu w Działdowie wszyskim, że jestem Mazurem czystej krwi, a dodaję, że urodziłem się w Wielkich Grzebinach w powiecie Ostródzkim".

Dalej pisze p. Knüffel, że niesprawiedliwie okrzyczano wszystkich Mazurów, mówiących źle po polsku — Niemcami i hakatystami. Jest to jego zdaniem nieprawda i wielka krzywda. Przybyszów z innych stron Polski obwinia p. Küffel o to, że nie znając stosunków miejscowych i nie orjentując się wśród tutejszego społeczeństwa, wszystkich mówiących źle po polsku nazywali Niemcami.

Czytamy następnie: „Napisano w artykule, że urządzałem bale dla bolszewików. To jest kłamstwo. Wiedzą o tem zacni obywatele, którzy pozostali tu podczas inwazji rok 1920 że broniłem się wszystkiemi siłami, żeby bolszewicy nie urządzali u mnie swojej zabawy. Ale cóż mogłem zrobić wobec przemocy. Może miałem się rzucić na cały pułk bolszewicki. Czemu szanowny autor nie napisał również, że w moim hotelu mieszkał przez kilka tygodni sztab polski i wyjechał dopiero 2 godz. przed wejściem bolszewików. A czemu nie napisał, że w moim hotelu odbyły się przyjęcia Naczelnika Państwa Piłsudskiego i premjera Witosa! Czy zaś lokal mój ma być bojkotowany dlatego, że także niem. towarzystwo urządziło tu zabawę i śpiewało po niemiecku pieśni towarzyskie, a wcale nie hymny patrjotyczne.

Każdy, kto zna Działdowo wie, że jest to tylko zazdrość z powodu mego lepszego powodzenia".

Kreślę się z szacunkiem

(—) **August Knüffel.**

właściciel hotelu „Państwowy Dwór".

„Straszny dziadunio".

W wiosce Latta na Kaukazie mieszka liczący 143 lat (jak donoszą dzienniki), wyplatacz koszyków, Mikołaj Szeńkowski, z którym prawnukowie, wnukowie i dzieci mają wiele kłopotu. Staremu Mikołajowi sprzykrzyła się 82 letnia żona Marja i postanowił z nią się rozwieść.

Liczni potomkowie jednak nie tracą nadziei, że wzgląd na sześćdziesięcioparoletnie szczęśliwe pożycie skłoni starego do cofnięcia decyzji. On jednak trwa uparcie przy swojem postanowieniu, a jako powód podaje że Marja strasznie zamęcza go swoją zazdrością.

Marja jest trzecią żoną Mikołaja. Pierwsza zmarła w 1812 r., w czasie wyprawy Napoleońskiej na Moskwę. Druga umarła w 1850 r. Mikołaj był przez kilkanaście lat wdowcem, a w 1864 r. ożenił się poraz trzeci z tą, którą obecnie chce porzucić.

OCHRONA DZIECKA I MŁODZIEŻY.

Dnia *22* marca pod przewodnictwem de Orlano zbierze się w Genewie międzynarodowa komisja Ligi Narodów dla ochrony dziecka i młodzieży. Będzie to piąta sesja komisji. Komisja składa się z 11 osób. Polskę w komisji reprezentuje senator Stanisław Posner. W obradach komitetów wezmą udział w charakterze asesorów delegaci licznych stowarzyszeń prywatnych.

AEROPLANEM WZDŁUŻ AFRYKI.

W dniu 1 bm. wyruszyli z Kairu do Capetown 4 aeroplany angielskie systemu Fairey Third. Aeroplany odbędą drogą powietrzną z Kairu do Capetown, a stamtąd do Londynu. Długość drogi wynosi 14 000 mil. Celem wyprawy jest zbadanie praktyczne kierunku przyszłej linji komunikacji powietrznej między Londynem a Capetown przez Kair. Wycieczka spodziewana jest w Capetown w połowie kwietnia, skąd po kilku dniach wypoczynku uda się w drogę powrotną.

Wielkie aresztowania komunistów w Warszawie.

Aresztowano przeszło 50 osób i znaleziono dużo materjału kompromitującego.

Warszawa, 3 marca.

W tych dniach dokonano bardzo wielkich aresztowań wśród komunistów warszawskich, którzy mieli swoje gniazdo w lokalu związku tokarzy przy ul. Nalewki.

Uwięziono przeszło 50 osób i skonfiskowano dużo materjału wysoce kompromitującego.

Nieszczęśliwy wypadek w kopalni na Górnym Śląsku.

Trzech górników uduszonych gazami.

Katowice, 3 marca.

W kopalni „Nikisch", w Giszowcu, trzech górników, patrolujących kopalnie dostało się w obręb działania gazów, które nagle wybuchły i górników udusiły. Władze stwierdziły, że gazy wydobywały się szczelinami miejsc zamurowanych.

Katastrofa lotnicza na linji Warszawa—Praga.

Pilot dostał wstrząsu nerwowego.

Warszawa, 3 marca.

Samolot pasażerski należący do międzynarodowego Towarzystwa, a znajdujący się w drodze z Warszawy do Pragi, uległ w tych dniach katastrofie, niedaleko Frydka w Czechosłowacji.

Pilot, Francuz Raimont Baraut, odniósł rany na twarzy i dostał wstrząsu nerwowego.

Samolot został zupełnie zniszczony. Pasażerów na szczęście nie było.

Wiadomości bieżące.

GRUDZIĄDZ, środa, 3-go marca 1926 r.

KALENDARZ: Czwartek 4-go marca Kazimierza w.
Piątek 5-go Bogumiła b.
Wschód słońca 6 44 zachód 17 41
Wschód księżyca 22 57 zachód 8 47

*

—** **BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L. W GRUDZIĄDZU.** jest otwarta:

W śródmieściu: w muzeum (ulica Lipowa nr. 28 I ptr.): codziennie — z wyjątkiem niedziel i świąt — od godziny 5-ej do 7-mej wieczorem. Dla dzieci w środy i soboty, od godziny 4-tej do 5-tej popołudniu.

Na Chełmińskiem Przedmieściu: w kancelarji parafjalnej (ulica Bydgoska nr 10): w poniedziałki i czwartki, od godziny 4-tej do 5-tej popołudniu.

W Małem Tarpnie: w szkole w niedziele i święta po nabożeństwie.

*

—** **MUZEUM** (ulica Lipowa nr. 28) jest otwarte w środy i soboty, od godziny 12-tej do 2-ej w południe. w niedziele i święta od godziny 11-tej do 1-ej w południe.

*

—** **NOCNE DYŻURY APTEK.** Od 27 lutego do 6 marca apteka „Pod Lwem", ulica Pańska 22.

*

—** **TEATR MIEJSKI.** Dziś w czwartek o godzinie 4-ej popołudniu przedstawienie popularne dla młodzieży szkolnej, na którem odegraną zostanie opera w 4-ch aktach Verdiego p. t.: „RIGOLETTO". Ceny miejsc 50 gr., 1 zł. i 1,80 zł, włącznie z szatnią.

Wieczorem po raz drugi pełna humoru operetka w 3-ch aktach p. t.: „DOLLY" z pp. Leonowicz, Czerniawską, Zarembiną oraz pp. Zdzitowieckim, Ilcewiczem, Rdzawiczem i Jeidem. Ceny miejsc zwykłe operowe.

W piątek teatr zamknięty.

W sobotę po raz drugi operetka pod tyt.: „BŁĘKITNA KREW".

W niedzielę o godzinie 4-tej popołudniu farsa w 3-ch aktach Arnolda i Bacha p. t.: „DON JUAN MIMOWOLI", — wieczorem jedyny występ Ady Sari znakomitej śpiewaczki Koloraturowej.

*

—** **KINO ORZEŁ.** Dziś i dni następne wyświetla wielki program rekordowy, składający się z 2-ch szlagierów, razem 16 aktów. 1. „Szatan oceanów", potężny dramat erotyczny w 8-miu aktach, osnuty na tle powieści: **„Gdy mąż żonę zaniedbuje"**, w rol. gł. nasza rodaczka, chluba ekranów zagranicznych — Helena Makowska i Karol de Vogt. 2. **„Express miłości"**, komedja salonowa w 8-miu aktach z milutką i zabawną Ossi Oswaldą. Początek o godz. 6 i 8-mej. W niedzielę o godzinie 4,15. — W niedzielę wielkie przedstawienie dla dzieci i młodzieży z Chaplinem i Cooganem.

*

—** **KINO APOLLO.** Dziś, jutro i pojutrze **„Wampiry Warszawy".**

*

—** **POMOC WĘGLOWA BEZROBOTNYM NA POMORZU** Ze wzgl. na ciężkie położ. materj. bezrob. wywołane przesileniem gospodarczem, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zorganizowało pomoc węglową dla bezrobotnych w całem Państwie, zawierając odpowiednie umowy z kopalniami węgla.

Odnośna umowa o dostawę węgla dla bezrobotnych przewiduje, iż dostarczany ma być węgiel kamienny t. zw. „orzech" IB i II różnych sort i klas. Cena węgla zależna jest od jego ziemistości i klasy i liczona ma być według najniższych stawek.

Pomoc węglowa jest świadczoną bezrobotnym bezpłatnie. Zastrzeżone jest w umowie, że węgiel użyty być może wyłącznie na świadczenia dla bezrobotnych.

Połowę kosztów nabycia węgla pokryje Skarb Państwa, drugą połowę ponoszą Związki Komunalne w sposób, który ustali Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Należność ta może być również właściwym Związkom Komunalnym zakredytowana. Koszt opłat za przewóz węgla kolejami państwowemi, dzieli się w tym samym stosunku.

Z uzyskanego w ten sposób kontyngentu węgla, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej przydzieliło dla Pomorza w dwóch transportach, a mianowicie w dniu 31 grudnia 1925 r., oraz w dniu 4-go bm. łączną sumę 690 ton węgla.

Węgiel otrzymały do bezpłatnego podziału między bezrobotnych za wspólnem porozumieniem następujące magistraty: Wejherowo 170 ton, Grudziądz 150, Toruń 130, Chojnice 65, Starogard 50, Gniew 30, Tczew 20, Chełmno 15, Chełmża 10 oraz Sołectwo Czersk 50.

—** **POKRZYWDZENIE WOJSKOWYCH.** Przed kilku dniami wojskowe oddziały w Grudziądzu otrzymały rozkaz o pobraniu wstecz od 1 lipca 1924 r. należności za mieszkania zajmowane przez wojskowych i ich rodziny w budynkach wojskowych. Należytości zostały ustalone ogromnie wysoko, a pobranie poważnych kwot zostało rozłożone na raty na 24 miesiące. W rezultacie oficerowie w bieżącym miesiącu dotkliwie odczują skutki nowego zarządzenia, a cały szereg wojskowych dobrowolnie przenosi się do mieszkań prywatnych, za które czynsz prawdopodobnie płacić będą niższy aniżeli opłaty pobierane w myśl nowego rozporządzenia za mieszkania w koszarach.

—** **KONCERT ADY SARI W GRUDZIĄDZU.** Ada Sari, wszechświatowej sławy, fenomenalna śpiewaczka koloraturowa, głośna primadonna Wielkiej Opery w Paryżu, opery La Scala w Medjolanie, opery Metropolitan - House w Nowym Jorku, ulubienica całego świata, której każdorazowy występ w największych centrach muzycznych świata stanowi zawsze i wszędzie najwyższą artystyczną atrakcją i budzi zachwyt i zdumienie w wielkim turnee artystycznem po Polsce zawita i do naszego miasta i wystąpi jedyny raz w Grudziądzu w niedzielę, dnia 7 marca 1926 r. w Teatrze Miejskim.

Wspaniały program koncertu obejmuje szereg najpiękniejszych arji operowych i pieśni polskich, włoskich, francuskich i angielskich. Ada Sari nie potrzebuje reklamy. Jest to dziś po niebywałych tryumfach w Ameryce bezsprzecznie najznakomitsza współczesna śpiewaczka koloraturowa, o której pozyskanie na gościnne występy z utęsknieniem dobijają się największe sceny operowe świata. Po ostatnim koncercie w warszawskiej Filharmonji, na który wszystkie bilety rozchwytano (rzecz w dzisiejszych czasach wprost niebywała) fachowa krytyka muzyczna nie miała dość słów podziwu i szczerego zachwytu dla wielkiej sztuki wokalnej Ady Sari, która jest dziś bezkonkurencyjną na świecie. Adę Sari podziwiać będzie miało wyjątkową sposobność miasto nasze z okazji poznańskiego koncertu, któryż odbędzie się w wielkiej Auli Uniwersytetu Poznańskiego. Nie wątpimy ani na chwilę, że na koncert Ady Sari podąży całe miasto. Bilety po cenach możliwie najniższych są już do nabycia w kasie Teatru Miejskiego.

—** **UNIWERSYTET POZNAŃSKI. POWSZECHNE WYKŁADY UNIWERSYTECKIE W GRUDZIĄDZU.** Pierwszy wykład dr. W. Benniego. p. t.: „Dziedziczność i udoskonalenie (Podstawy przyrodnicze higjeny rasowej)" odbędzie się w piątek, dnia 5-go bm. o godzinie 7-mej wieczór, w auli gimnazjum żeńskiego przy ulicy Trynkowej.

—** **POSIEDZENIE WYDZIAŁU IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ** odbędzie się jutro (piątek). Przed posiedzeniem nastąpi zaprzysiężenie nowego rewizora ksiąg handlowych p. Alojzego Kamrowskiego.

—** **DALSZY SPIS OFIAR NA ŚNIADANIA DLA GŁODNYCH DZIECI:** „Rolnik" 1 ctr żyta Dyrekcja „Unja" (20 dzieci) 150 zł., urzędnicy „Unja" 58 zł., szkoła im. Marcinkowskiego 37,61 zł., Tow. Powstańców i Wojaków Grudziądz (8 dzieci) 20 zł., Zbigniew i Witold Korzeniewscy (8 dzieci) 20 zł., Leoš Fröhlich (2 dzieci) 5 zł., Pieszkalski 3 zł., Kieraj 3 zł. Rybak 5 zł., N. N. 3 zł., Lesiński 2 zł., Asznutat, Fularczyk, Polakiewiczówna, Meirowska, Marciniak, Początek, Kiwitt, Domke, Lutobarski i Lewandowski (przez rendanta Antkowiaka) po 1 zł., Korzeniewscy tow. akc., 10 zł., Marchlewski i Zawadzki 10 zł., hotel Kellasa (z bloków) 9,30 zł., redakcja „Gońca Nadwiślańskiego" 25 zł., razem 370,91 zł. poprzednio wykazane 3293,69 zł. łącznie za luty 3664,58 zł. Zestawienie rachunkowe za luty (wpływy i rozchód)) po zbadaniu przez komisję rewizyjną zostanie w następnych dniach ogłoszone. Za marzec złożono: Marjan, Stefan, Helena i Tadeusz Rucińscy (2dzieci) 5 zł., Konf. Pań św. Winc. a Paulo przy kościele św. Krzyża (6 dzieci) 15 zł., Tow. Powstańców i Wojaków (8 dzieci) 20 zł., redakcja „Głosu Pomorskiego" 27,57 zł., Związek Hallerczyków 3 zł., urzędnicy sądu okr. 4,50 zł., razem 75,07 zł.

Wszystkim ofiarodawcom szczere „Bóg zapłać!".

Za Komitet obywatelski pomocy dla głodnych dzieci:
(—) Dr. Edmund Bernecki.

—** **ZEBRANIE KOMITETU OPIEKI NAD ŻOŁNIERZEM** odbyło się we wtorek pod przewodnictwem p. pułkownika Dembińskiego. Sprawozdanie z zabawy w Nowy Rok, urządzonej dla żołnierzy tutejszego garnizonu, złożył porucznik Zienkiewicz i o rozwoju kina żołnierskiego por. Jewasiński. Po omówieniu spraw bieżących uchwalono walne zebranie komitetu urządzić 11 maja.

—** **SIEDEM CÓREK I TRZECH SYNÓW.** Ubiegłej nocy około godziny 12-tej w skromnej izdebce bezrobotnego robotnika kolejowego, niejakiego A. St., przy ulicy Brackiej, przyszły na świat trojaczki. Nieba zesłały mu jeszcze trzech synów, co równocześnie przy siedmiu córkach powiększyło rodzinę no — i biedę. Trojaczki przyszły na świat zupełnie normalnie i bez większych komplikacyj; ważą od 3½ do 5 funtów. Matka nowych obywateli czuje się dobrze jak również i dzieci.

—** **NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK.** Dwunastoletniego chłopca Heinego Kitlera (Nadgórna 44), zatrudnionego przy obcinaniu drzew przez robotników ogrodnictwa miejskiego, przygniotła bardzo ciężko. duża spadająca gałąź. Pierwszej pomocy udzielił mu dr. Sujkowski, poczem nieszczęśliwego odwieziono do szpitala miejskiego.

—** **KOGO OSTATNIO ARESZTOWANO?** W ciągu ostatniej doby, policja grudziądzka przytrzymała 3 osoby za nielegalne przekroczenie granicy polsko - niemieckiej. Są to przeważnie optanci, którzy w roku ubiegłym wyjechali z Polski do Niemiec. Widocznie nie nadzwyczajnie musiało się im tam powodzić, skoro w taki sposób chcieli wrócić do Polski. Wszystkich oddano w ręce władz niemieckich. Pozatem aresztowano 1 osobę za kradzież, 1 za pijaństwo i 1 celem odstawienia do Warszawy.

Ruch towarzystw.

—(rt) **Zarząd Stowarzyszenia Techników w Grudziądzu,** podaje członkom do wiadomości, że dnia 10-go marca br. o godzinie 20-tej, odbędzie się w lokalu Państw. Szkoły Budowy Maszyn walne zebranie z następującym porządkiem obrad: 1. zagajenie, 2. wybór marszałka, 3. sprawozdanie ustępującego zarządu. 4. sprawozdanie komisji rewizyjnej. 5. udzielenie absolutorjum ustępującemu zarządowi, 6. wybór nowego zarządu i komisji rewizyjnej, 7. wolne wnioski.

W razie niestawienia się 30 proc. do stow. przynależących członków, w pół godziny po wyznaczonym terminie odbędzie się następne walne zgromadzenie, którego uchwały są prawomocne. (5825)

—(rt) **Zarząd Towarzystwa Powstańców i Wojaków** podaje do wiadomości członkom, że miesięczne zebranie tow. odbędzie się dopiero we wtorek, dnia 9-go marca br. o godz. 7-mej wieczorem w sali zebrań p. Zielińskiego przy ul. Długiej nr. 16.

Na porządku dziennym m. in. będzie również odczyt profesora ks. Pączka o Staszicu. Ze względu na to, Zarząd Tow. uprasza o jaknajliczebniejszy udział członków, jak również szan. gości i sympatyków tow. (5900) **Zarząd.**

—(rt) **Zaproszenie.** Miesięczne zebranie miejscowego Koła „Stow. Chrz. Nar. Naucz. Szk. Powsz." odbędzie się w sobotę, dnia 6-go marca o godzinie 6,30 wieczorem w seminarjum Naucz. ul. Lipowa. Na porządku dziennym: 1. Odczytanie protokułu z ostatniego posiedzenia. 2. Referat p. Empla: O elektryczności. 3. Sprawozdanie z posiedzenia Zarządu Głównego — p. Kalinowski. 4. Wnioski i wolne głosy. Sympatycy mile widziani. (5944) (—) M. Żyborska, sekretarka.

—(rt) **Baczność członkowie Związku Podoficerów Rezerwy Koła Grudziądz!** Ostre strzelanie odbędzie się w niedzielę, dnia 7-go bm. o godzinie 10-tej przed południem na strzelnicy garnizonowej. Upraszamy członków o jaknajliczniejsze wzięcie udziału. **Zarząd.**

—(rt) **Związek Podoficerów Rezerwy** podaje do wiadomości członkom, że dnia 18 marca br. odbędzie się **nadzwyczajne walne zebranie** Koła w lokalach p. Zielińskiego przy ulicy Długiej nr. 16, o godzinie 19-tej z następującym porządkiem obrad: 1. uzupełnienie wyboru członków Zarządu. 2. wolne głosy i wnioski. **Zarząd.**

—(rt) **Tow. Śpiewu „Lutnia".** Lekcja śpiewu chóru mieszanego odbędzie się w piątek, dnia 5-go bm. punktualnie o godzinie 8-mej wieczorem w szkole wydziałowej przy ulicy Trynkowej. Ze względu na doniosły program dalszej pracy przybycie wszystkich członkiń i członków konieczne. Tamże przyjmuje się również nowych członków. „Cześć pieśni!" (5954) **Zarząd.**

—(rt) **Baczność Szoferzy!** W sobotę, dnia 6-go marca 1926 roku odbędzie się zebranie o godzinie 7-mej wieczorem na sali p. Dominikowskiego, ul. Strzelecka. Z powodu bardzo ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne. Uprasza się szan. kolegów o przyniesienie z sobą dyplomów szoferskich celem prolongowania, tak samo i książek kwitowych, ponieważ są bardzo potrzebne. (6362) **Zarząd.**

Z Pomorza.

—** **BRODNICA.** dnia 3 marca, korespondencja własna „Głosu Pom.". **(20 000 złotych grzywny.)** We wtorek odbyła się w sądzie tutejszym rozprawa przeciwko kierownikowi tutejszej filji Landwirtschaftliche Genossenschaft, któremu Izba Skarbowa zarzuciła nienależyte podanie obrotu w tranzakcjach komisowych dla podatku przemysłowego. Aczkolwiek przesłuchani rzeczoznawcy (naczelnik urzędu skarbowego) zeznali na korzyść oskarżonego, zaznaczając, że nie ponosi on żadnej winy i nie istniała chęć pokrzywdzenia Skarbu Państwa, sąd skazał go na 20 000 zł grzywny (prokurator zażądał ukarania grzywną w kwocie 200 zł.). Skazany wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego w Toruniu.

—** **TCZEW.** Biuro buchalteryjno - rewizyjne p. Alojzego Kamrowskiego w Grudziądzu otwiera z dniem 1 marca br. swą filję w naszem mieście przy ulicy Dworcowej 19, róg ul. Kościelnej. Kierownictwo filji w Tczewie objął p. Konopka b. współpracownik „Drukarni Pomorskiej" w Grudziądzu.

—** **GDAŃSK. („Na gapę" chcieli polscy biedacy wyjechać za morze).** Pod pokładem parowca belgijskiego „Emma Haubusz", jadącego z Gdańska do Antwerpji, znaleziono ukrytych 10 podróżnych, wśród nich jedną kobietę. Okazało się, że są to robotnicy polscy, którzy w poszukiwaniu pracy i chleba usiłowali „na gapę" odbyć podróż do Belgji. Wysadzono ich w najbliższym porcie niemieckim i oddano w ręce policji. Biedakami powinien się natychmiast zaopiekować najbliższy polski konsulat.

DRUKARNIA POMORSKA TOW. AKC. GRUDZIĄDZ.
Naczelny redaktor: Stefan Machalewski.
Odpowiedzialny redaktor: Jerzy Kruszewski.

Kino ORZEŁ

Dziś wielka premjera
2 szlagiery razem 16 akt

Początek o godzinie 6 i 8,
w niedzielę o godzinie 4·15

I.

Szatan Oceanów

potężne arcydzieło filmowe w 8 akt. osnute na tle powieści: Gdy mąż żonę zaniedbuje

W roli gł. nasza rodaczka, chluba ekranów zagran. Helena Makowska i Karl de Vogt

II.

Expres miłości

Salonowa komedja w 8 miu aktach

z milutką i zabawną **OSSI OSWALDĄ.**

W niedzielę, o godz. 2-giej popoł.: **wielkie przedstawienie dla dzieci i młodzieży**

z Czaplinem i Cooganem

5951 11 aktow.

Postępowanie upadłościowe.

Co do firmy **„Pokona“** Pomorski Konsum naftowy tow. z ogr. poręką w Grudziądzu wdraża się z dniem dzisiejszym tj. z dniem 26 lutego 1926 r. o godz. 10.30 przed poł. postępowanie upadłościowe z powodu niewypłacalności firmy.

Zarządcą masy upadłościowej mianuje się p. adwokata Rudkę w Grudziądzu.

Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 17 kwietnia 1926 r.

Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzycieli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 132 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień **26 marca 1926 r.** o godz. 12-tej w południe —, zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień **7 maja 1926 r.** o godzinie 12-tej w południe.

Wszystkim, którzy posiadają jakiekolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cośkolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia **17-go kwietnia 1926 r.** donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. 5950

Grudziądz, dnia 26 lutego 1926 r.

Sąd Powiatowy.

Licytacja sądowa.

W sobotę, dnia 6 marca rb. o godz 10-tej przed poł. sprzedam w drodze licytacji za natychmiastową zapłatę:

bufet, kredens, obraz olejny, 2 maszyny krawieckie, kanapę, stół z nakryciem, lampę wiszącą, lustro, leżankę i dywan.

Miejsce sprzedaży ul. Groblowa 59 w hali licytacyjnej. 5953

Jaranowski, komornik sądowy.

Walne zgromadzenie

podpisanej Spółdzielni
odbędzie się we **wtorek, dnia 16 marca br.** o godz. 1½ popoł. w lokalu
BANKU LUDOWEGO.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i ukonstytuowanie biura
2. Sprawozdanie z czynności za rok 1925.
3. Przyjęcie bilansu i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
4. Uchwała co do podziału zysku.
5. Uchwała co do art. 46 nr. 2 i 3 ustawy o spółdzielniach.
6. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
7. Ustanowienie renumeracji dla Rady Nadzorczej i Kom. Rewizyjnej.

Łasin, dnia 2 marca 1926 r.

Bank Ludowy
Spółdz. zap. z nieogr. odpow. w Łasinie
(—) Ks. prob. Czubek
5952 Prezes Rady Nadzorczej.

Baczność!!!

Polska Państwowa Loterja Klasowa!

Ciągnienie I. kl. 21/22 kwietnia b. r.

Główna wygrana ewtl. z premją:

400.000,— złotych

56.000 losów na które pada 33.000 wygranych i 1 premja w wartości razem 9.984.000,— złot grający nie ponosi więc prawie żadnego ryzyka. Szukasz szczęścia? Wysyłaj natychmiast 10,— zł.

Co drugi los wygrywa!

Plan informacyjny wysyła się bezpłatnie.
Każdy może stać się wybrańcem Fortuny!
Na zamówienie wysyła się losy także pobraniem.

Kup los, a nie pożałujesz!

Setkom ludzi przynosi los loteryjny rok rocznie bogactwo, dobrobyt i szczęście.

Ceny: ¼ 10,-, ½ 20,-, 1/1 40,- zł w każdej klasie.
Każdy grający otrzyma urzędową tabelkę wygran.
Wypłata wygranych natychm. pod gwarancją Państwa!

Gdzie można wygrać?

W największej i najszczęśliwszej kolekturze naszego Pomorza, gdzie szczęście stale sprzyja graczom.

Kolektura Loterii Państwowej, Starogard Pomorze
ulica Kościuszki nr. 6, telefon nr. 93. 5924

Zęby sztuczne **Jacobson,** aprobowany przy Uniw. w Dorpacie Plac 23-go Stycznia 23, II ptr Godziny przyjęć od 8—1 i 2—7

BIAŁY TYDZIEŃ

5947

Ceny nasze są bezkonkurencyjne i wywołują wszędzie wielkie zadziwienie

Materjał ręcznikowy	m	**0.90**
Płótna koszulowe	m 1.60, 1.40	**1.20**
Surówka	„ 1.50	**1.20**
Materjał obrusowy	m	**4.25**
Materjał prześcieradłowy	m 2.90	**2.70**
Ręczniki	sztuka	**1.40**
Prześcieradła	sztuka 8.50, 9.60	**5.50**
Obrusy	sztuka	**9.75**
Ścierki	„	**0.50**
Serwetki	„	**0.55**

Wielka partja **Kap na łóżka** sztuka **10 75**

Koszule damskie	sztuka 3.25	**2.90**
Majtki damskie	„ 3.25	**2.50**
Bluski damskie	„ 10.00	**8.00**
Swetry damskie	„ 10.50	**9.00**
Suknie letnie	11.80, 9.50	**5.00**
Chustki wełniane	6.90, 4.90	**3.90**
Fartuchy	4.90, 3.90	**2.90**
Męskie koszule wierzchnie, trykotowe z 1 kołnierzyk. sztuka		**5.90**
Krawaty	1.90, 1.00	**0.50**
Szelki	para 2.90	**1.90**

Firany madrasowe jedno okno . . . 12.50, 10.50 **9.50**

Przyjazd nawet z odleglejszych okolic prowincji bezwarunkowo się opłaci.

SZMECHEL i ROZNER Spółka Akcyjna

Telefon nr. 160 **Grudziądz, ul. Jozefa Wybickiego nr. 2/4.** Telefon nr. 160

Papier konceptowy

arkusz 1½ gr poleca
WŁ. KULERSKI, Grudziądz, Pańska 19
Artykuły piśmienne, instr. muzyczne i przybory, druki, stemple, bloki kasowe itd. 5930
Wszystko najtaniej

Na odpłatę!!

ubrania - płaszcze - suknie swetry i bieliznę
nabyć można w firmie
S. Rotszuld - Grudziądz
Stara Rynkowa nr. 2

5939a

Do mej restauracji w ŁASINIE
poszukuję natychmiast samotnego

starszego bufetowego

(materjalistę), który takową może przejąć na własny rachunek. Kaucja 500 złotych. Wolny stół i mieszkanie. Zgłoszenia z odpisem świadectw i referencjami przesłać **Br. Murawski, Grudziądz, ulica Wybickiego.** (1871)

A. Rathke & Syn

Sp. z ogr. por.
Praust pod Gdańskiem.
75 ha arealu 5942 zał. 1840 r

Drzewa owocowe, róże, krzewy zdobne
warzywa, kwiaty, nasiona rolnicze.
Katolog gratis Tel. Gdańsk 646.

P. Gadziewski

Zakład malarski
Grudziądz, Szkolna 1 - Telefon 625
wykonuje wszelkie prace **dekoracyjno-malarskie** oraz **napisy godeł firmowych** i **malowanie fasad** pod gwarancją dobrego wykonania i przy korzystnych warunkach spłaty.

Odpadki
szpagatu
kupuje w mniejszych i większych ilościach
Drukarnia Pomorska

BANK LUDOWY

Tel. 421 Sp. z odpowiedzialn. nieogr. Założony w roku 1890 Tel. 421
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe.
Przyjmuje wkładki oszczędn.
i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje
waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:
na weksle — na podkład złota i srebra i w rachunku bieżącym
5614

Jaja

do nasadzania wielkiej gęsi pomorskiej sprzedaje wprost z podwórza i przyjmuje zamówienia 5857
Majętność W. Lniska p. Grudziądz.

Sprzedaże

Kredens zosn., 6 krzeseł, stół rozkładany, komoda i wózek sportowy nieco uszkodzony. Wszystko bardzo tanio na sprzedaż Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 6346pm

Łóżko orzechowe 6344
z materacem na sprzed. Droga Łąkowa nr. 13, I ptr. wejście od podw

SYPIALNIA
kompletna tanio na sprzed. Nadgórna 67, I pr.

Do sprzedania 5490
szafka do bielizny, kanapa, 2 stoły, 4 krzesła, etażerka
i inne rzeczy ul. Młyńska 18a, III p. prawo

Młoda wilczyca
do sprzedania
Mickiewicza 1, II

Bardzo dobrze utrzym. **urządzenie** składowe, nad. się do handlu konfit. i delikat., nadzw. korzystnie do sprzedania Zgłoszen. do Głosu Pom. nr. 6352pm

Wózek sportowy
do sprzedania ul. Młyńska 11, podw. prawo.

Kupno

Potrzeba natychmiast 150-200 litr. mleka
ul. Mickiewicza 30

Kupię motocykl z przyczepką lub samoch. 2 osob. używ. Zgłoszenia z podaniem marki i ceny proszę skierować do biura ogłosz. „Par“ Grudziądz, Toruńska 4, nr. 202

Dzierżawy

Wydzierżawię ¾ morgi dobrej **roli** pod ziemniaki ul. Nadgórna 50, I p.

Mieszkania

Mieszkania 2 pokojowego z kuchnią w okolicy Lipowej lub ulic przyległ. poszuk. Czynsz według umowy płacę z góry. Wiad. Budkiewicza 22 III

Poszukuję 2 do 3 pokoj. **mieszkania** w pobliżu dworca, płacę ewtl. dzierż. za rok naprzód. Zgłoszenia ulica Forteczna nr. 12 restauracja

Pokój umebl.
do wynajęcia
Kilińskiego 7, III lewo.

Dobrze umeblow. pokój do wynajęcia ul. Słowackiego 4, I p. prawo

Pokój z 2 łóżkami i fortepianem lub bez do wyn. Radzyńska 18a, II

Pokój duży eleg. umebl. z osobnem wejściem i balkonem natychmiast do wynajęcia Mickiewicza 2, II

Dobrze umeblow. pokój tylko intelig. panu do wynajęcia natychm. lub 15. 3. Plac 23 Stycznia 9, I lewo

Pokój umeblowany
dla intelig. pana od 15. III. do wynajęcia
Strzelecka 19, I piętro

Posady

Urzędnik gospodarczy-szofer
lat 26, z ukończoną szkołą rolniczą, 2½ roczną praktyką, dobr. świad., poszukuje zajęcia na majątku, gdzieby mógł spełniać obie funkcje natychmiast lub od 1. IV. Ot. skier. Radoszkiewicz, ulica Forteczna 8 (H. T.)

Inteligentna dziewczynka 15-letnia z praktyką froeblewską poszuk. miejsca do dziecka 4 let. Zgł. do Gł. P. nr. 6368pm

Młoda panienka
lat 18, poszuk. natychmiast posady na większ. majątku, celem wyucz. się gospodarstwa. Zgł. do Głosu Pom. nr. 6357pz.

Poszukiwana młodsza dziewczyna
do dzieci i pomocy w gospod. na cały dzień. Reich, Matejki 4, II p.

Zguby

Zgubiono papiery wojsk. na nazwisko Bernard Reymann, Radzyn, zarazem unieważn.

Wilk-suka wabi się „Mała“ zginęła. Odprowadzić za nagrodą na lotnisko adjutantowi szkoły.

Znaleziono

Znalazł się mały 6.54 **piesek „Rehpinczer“** z długiemi uszkami i krótkim ogonkiem. Do odebr. Nadgórna 50/51, I

Nauka wychowanie

6 tygodniowe prywatne lekcje stenografji polskiej udzielam na korzystnych warunkach. Cały kurs 9 zł (płatne w trzech ratach). Zgłoszenia przyjm. ul. Lipowa 19. III. od g. 1—7

Konwersacji oraz **lekcji języka francuskiego** udziela długoletnia rutynowana nauczycielka. Adres w administracji Głosu Pomorskiego nr. 1794pm.

STEnografji wyucza wszystkich listownie bezpłatnie, celem propagandy Instytut Stenograficzny, **Antoniego Wejnara Warszawa ulica Krucza nr. 26** (5923

Różne

OSTRZEŻENIE!!
Ostrzegam każdego przed zamianą lub odstąpieniem mieszkania w domu przy ulicy Koszarowej nr. 26
Gospodarz

Skradziony wykaz osobisty i kartę z komisji wojskowej odroczenie 1904 rocznik na nazw. Wawrzyniec Chrzęsiewski, Kitnowo, p. Boguszewo, pow. Grudziądz, unieważnia się.

Skład kolonialny natychmiast do wynajęcia. Oferty do Głosu Pom. nr. 6341pm

Jak postępować?
Światowej sławy psychografolog Szyller-Szkolnik opowie Ci, kim jesteś, kim być możesz? Nadeślij charakter pisma swój, lub zainteresowanej osoby, zakomunikuj: imię, rok, miesiąc urodzenia. Otrzymasz szczegółową analizę charakteru, określenie zalet, wad, zdolności, przeznaczenie. Analizę wysyłam po otrzymaniu 5 złotych. Osobiście przyjmuję od 12-7. Protokóły, odezwy, podziękowania najwybitniejszych osób stolicy.
Warszawa. Psycho - Grafolog, Szyller-Szkolnik, Piękna 25-8

NASIENIE BURAKÓW! **Specjalność!** 5750

hoduję od r. 1871 jakoto:
Żółte Eckendorfskie, Czerwone Eckendorfskie, Białe z zieloną główką, Złotożółte, Loberichskie, Siew marchwi olbrzymiej
Wiechmann,
Radzyn Dom. (Pom.)

Baczność!

Dla kupców z odpowiednim kapitałem poszukuję majątków z dobrymi budynkami, kompl. żywym i martwym inwentarzem, począwszy od pięciu mórg wzwyż do wielkości nieograniczonej. Zarazem poszukuję także posiadłości w mieście (kamienic). Kto chce zatem szybko sprzedać swą posiadłość, niech zgłosi się z całem zaufaniem do znanego pośrednika

WŁADYSŁAWA PŁOSZYŃSKIEGO
w Grudziądzu, Pl. 23 Stycznia 20

Dyskrecja w sprzedaży zapewniona, a przeprowadzenie transakcyj zdumiewająco szybko.
Wszystkich interesentów ostrzegam przed pokątnymi agentami, którzy żyją bez jutra, chodzą po ulicach i dworcach czychając na swe ofiary